

Co rodzic wiedzieć powinien o dojrzałości szkolnej ?

DOJRZAŁOŚĆ SZKOLNA

to gotowość do podjęcia przez dziecko zadań i obowiązków jakie stawia przed nim szkoła. Dojrzałość obejmuje: rozwój fizyczny oraz psychiczny: emocjonalny, społeczny i umysłowy a także poziom opanowania umiejętności i wiadomości przygotowujących dziecko do podjęcia nauki czytania, pisania i liczenia. Im pełniejsza jest ta dojrzałość, tym większa będzie gwarancja powodzenia dziecka w nauce.

Składowe dojrzałości:

DOJRZAŁOŚĆ EMOCJONALNA to:

- umiejętność kontrolowania i panowania nad własnymi emocjami, zdolność do przeżywania bogatego i zróżnicowanego świata uczuć,
-zmniejszenie impulsywności reakcji dziecka, wydłużenie czasu przeżywania różnych stanów emocjonalnych

Cechy dziecka dojrzałego emocjonalnie:

- rozstaje się z matką na czas pobytu w szkole
- kontroluje swoje emocje (lęk, złość), nie uzewnętrznia ich w sposób gwałtowny
- wierzy w swoje umiejętności
- jest pewne siebie
- adekwatnie do sytuacji okazuje uczucia
- potrafi cierpliwie czekać na swoją kolej
- przeżywa emocje takie jak: dumą, radość, zaciekawienie
- potrafi skoncentrować się na zadaniu
- odczuwa więź ze swoją grupą rówieśniczą, z wychowawcą
- potrafi współodczuwać przeżycia innych dzieci
- przeżywa radości i smutki związane z życiem klasy
- prawidłowo reaguje na niepowodzenia, uwagi nauczyciela i innych osób dotyczące niewłaściwego zachowania
- reaguje prawidłowo na pozytywne uwagi dotyczące zachowania i postępów w nauce

Cechy dziecka niedojrzałego emocjonalnie:

- wybuchowe
- drażliwe
- agresywne
- złości się lub płacze z błahego powodu
- często popada w konflikty z kolegami
- zahamowane

- zalęknione
- niepewne
- napięte
- nadwrażliwe
- płaczliwe
- boi się głośniejszych uwag nauczyciela nawet, gdy skierowane są do innych dzieci

U dzieci niedojrzałych mogą występować objawy somatyczne wynikające z negatywnych emocji, jakich doświadczą i z którymi sobie nie radzi : bóle głowy, brzucha, bezsenność, wymioty, biegunka itp..

Do 6r.ż normą rozwojową jest labilność uczuciowa. Charakteryzują ją emocje:

- silne
- gwałtowne
- krótkotrwałe
- łatwo powstające i wybuchające na zewnątrz
- reakcje afektywne bywają niewspółmierne do bodźców (dziecko niemal w jednej chwili potrafi przejść od śmiechu do łez)

U dzieci 6-7-letnich, które stawiają przed sobą bardziej odległe cele, uczucia towarzyszą planowaniu czynności i jej inicjacji. Dziecko przewiduje nie tylko intelektualne, lecz także emocjonalne skutki swego działania.

DOJRZAŁOŚĆ SPOŁECZNA

to przystosowanie form zachowania dziecka do wymagań środowiska społecznego.

Charakterystyka rozwoju społecznego dziecka:

- uczestniczy w zabawach zespołowych (jednak może porzucać grupę, przyłączać się do innego zespołu)
- nadal jest egocentryczne (nie troszczy się o wspólne dobro)
- organizacja zabawy raczej spoczywa na dorosłym
- przejawia zachowania związane ze współzawodnictwem (u 6-latków obserwować je można u ponad 80% dzieci)

Dziecko dojrzałe społecznie:

- prawidłowo nawiązuje kontakty z rówieśnikami i dorosłymi
- potrafi współpracować w zespole pod nadzorem osoby dorosłej
- przestrzega reguł życia w zbiorowości
- przestrzega zawartych umów
- podporządkowuje się dyscyplinie
- wykonuje obowiązki
- jest samodzielne (w czynnościach samoobsługowych jak ubieranie się, mycie, czesanie, stara się być samodzielne w odrabianiu lekcji, spakowaniu tornistra)

- rozumie proste sytuacje społeczne
- wie co jest dobre, a co złe (np. że nie wolno krzywdzić innych, niszczyć cudzej własności, przywłaszczać sobie znalezione rzeczy)
- dobrze się czuje w nowym środowisku szkolnym, z chęcią podejmuje zadania na rzecz innych np. dyżury
- doświadcza poczucia przynależności do grupy
- zna zasady społeczne i podporządkowuje się im
- potrafi bawić się z innymi dziećmi
- potrafi bronić swojego stanowiska
- akceptuje, że osoba dorosła nie zawsze jest do dyspozycji dziecka
- partnerstwo oraz współdziałanie rozwija się intensywnie między 6-8 r.ż

Dziecko niedojrzałe społecznie:

- potrzebuje stałej uwagi nauczyciela
- domaga się ciągłego wyróżniania i dąży do uprzywilejowanej pozycji w klasie
- może izolować się od grupy
- unika wspólnych zabaw z kolegami lub łatwo poddaje się dominacji kolegów
- wykazuje bierność
- jest nieśmiały
- jest lękliwy
- jest małomówny

ROZWÓJ POZNAWCZY I FIZYCZNY

Rozwój poznawczy dziecka 5 – letniego:

Dziecko 5 – letnie w zakresie wiadomości o otaczającym środowisku społeczno - przyrodniczym powinno znać:

- pełen adres domowy i adres przedszkola,
- na podstawie obrazków i modeli, środki lokomocji i maszyny niedostępne bezpośredniej obserwacji np. kolejka linowa,
- czynności zawodowe i charakterystyczne cechy ubioru kucharki, górnika, hutnika, rolnika, szewca, krawca itp.,
- zmiany zachodzące w życiu roślin i zwierząt w kolejnych porach roku / warunki potrzebne do rozwoju zwierząt i wzrostu roślin /,
- rośliny i zwierzęta żyjące w różnych środowiskach przyrodniczych / ryba w wodzie, wilk w lesie /,
- zależności temperatury i długości dnia od pory roku /zimno i krótki dzień –zima/ ,
- określenia czasu: rano, południe, wieczór, dzisiaj, wczoraj, jutro,
- dni tygodnia, aktualne pory roku.

W zakresie percepcji wzrokowej i słuchowej 5 – latek potrafi:

- złożyć prostokąt z dwóch trójkątów w/g wzoru,
- uzupełnić brakujące elementy w postaci człowieka,
- naśladować słyszane głosy z otoczenia,
- różnicować wyrazy z opozycjami ze względu na stopień zbliżenia narządów mowy /kos-koc, płotek-młotek, pies-piec, nos-noc, ząb-dąb.

W zakresie sprawności motorycznej 5 – latek powinien:

- zmieniać w biegu kierunek,
- wbiec do góry po schodach,
- wykonać 5 skoków na jednej nodze,
- skoczyć do przodu obiema nogami bez utraty równowagi,
- skoczyć do tyłu,
- przejść na palcach trzy metry nie dotykając piętą podłogi.

W zakresie motoryki małej 5 – latek potrafi:

- ciąć papier nożyczkami,
- skleić papier klejem,
- nawlec na nitkę małe koraliki,
- ulepić z plasteliny klocek i miskę,
- łączyć ze sobą klocki konstrukcyjne,
- odwzorować romb,
- narysować postać ludzką zaznaczając główne elementy ciała,
- poprawnie kolorować obrazki konturowe,
- odwzorować drukowanymi literami swoje imię,
- zapiąć guziki,
- rysunki wykonuje rozmieszczając starannie wszystkie elementy na całej powierzchni kartki.

W zakresie znajomości stosunków ilościowych, jakościowych i orientacji w przestrzeni 5 – latek powinien:

- dokonywać klasyfikacji zbiorów wg. ich liczebności, porównywać zbiory przez łączenie w pary po jednym elemencie z każdego zbioru,
- porównywać wielkości przedmiotów np. mały-mniejszy-najmniejszy,
- używać nazw figur geometrycznych /koło, kwadrat, prostokąt, trójkąt/,
- klasyfikować zbiory wg cech jakościowych,
- dokonywać podziału zbioru na podzbiory wg różnych właściwości elementów,
- różnicować pojęcia: na prawo, na lewo, naprzeciw,
- odróżniać prawą stronę ciała od lewej.

W zakresie wykonywania działań arytmetycznych 5 – latek powinien:

- liczyć elementy zbioru do pięciu, jednocześnie pokazując palcem pięć przedmiotów,
- odwzorowywać zbiory za pomocą liczmanów lub znaków graficznych
- porządkować układy zbiorów /w zakresie 6/ wg ich liczebności wzrastających lub malejących,
- posługiwać się liczebnikami porządkowymi do „piąty”.

Rozwój umysłowy dziecka 6 – letniego:

W zakresie wiadomości o otaczającym środowisku społeczno – przyrodniczym 6–latek powinien:

- mieć tak bogate słownictwo, żeby wyrazić proste treści, opisywać obrazki zdaniami nie robiąc błędów gramatycznych,
- z własnej inicjatywy zadawać pytania i odpowiadać na nie,
- posiadać wiadomości na temat siebie i swojej najbliższej rodziny, znać nazwy zawodu wykonywanego przez rodziców i umieć wyjaśnić na czym on polega, wiedzieć ile ma lat, gdzie mieszka, jak się nazywa,
- znać nazwy zawodów,
- nazywać dni tygodnia i pory roku zachowując odpowiednią kolejność.

W zakresie percepcji wzrokowej i słuchowej 6 – latek powinien:

- wyodrębniać wyrazy w zdaniach,
- różnicować głoski na początku i na końcu wyrazu,
- dokonywać analizy i syntezy sylabowej i głoskowej wyrazów,
- złożyć obrazek z części,
- wyodrębnić szczegóły różnicujące dwa pozornie identyczne obrazki.

W zakresie sprawności motorycznej 6 – latek powinien:

- być sprawny ruchowo,
- mieć dobrą koordynację ruchową,
- mieć dobrą umiejętność utrzymywania równowagi - stać na przemian na każdej z nóg z zamkniętymi oczami,
- posiadać orientację w stosunkach przestrzennych, / różnicować stronę lewą od prawej /,
- chodzić do tyłu wzorcem stopa - palce,
- zeskakiwać z 30 cm wysokości lądując na palcach.

W zakresie myślenia i procesów pamięciowych 6 - latek powinien:

- kojarzyć związki między kolejnymi faktami /np. w historyjkach obrazkowych/,
- zastosować prostą klasyfikację np. kolor, kształt, czy wielkość, stosując określenia to do tego pasuje, te obiekty są podobne, te są inne,
- umieć szeregować przedmioty wg długości, a zbiory wg. wielkości,

- odtwarzać zbiory,
- zapamiętywać polecenie wykonania kilku kolejnych czynności po kilkukrotnym powtórzeniu,
- zapamiętywać treść piosenki, przebieg zabawy.

W zakresie przygotowania do nauki matematyki 6 - latek powinien:

- liczyć obiekty i rozróżniać błędne liczenie od poprawnego,
- wyznaczać wynik dodawania i odejmowania, pomagając sobie liczeniem na palcach lub na innych zbiorach zastępczych,
- ustalać równoliczność dwóch zbiorów, a także posługiwać się liczebnikami porządkowymi,
- określać kierunki i ustalać położenie obiektów w stosunku do własnej osoby, a także w odniesieniu do innych obiektów,
- wiedzieć, na czym polega pomiar długości, i znać proste sposoby mierzenia: krokami, stopą za stopą.

W zakresie przygotowania do nauki czytania i pisania 6 - latek powinien:

- potrafić określić kierunki oraz miejsca na kartce papieru, rozumieć polecenia typu: narysuj kółko w lewym górnym rogu kartki, narysuj szlaczek, zaczynając od lewej strony kartki,
- uważnie patrzeć (organizując pole spostrzeżeniowe), aby rozpoznać i zapamiętać to, co jest przedstawione na obrazkach,
- interesować się czytaniem i pisaniem,
- słuchać np. opowiadań, baśni i rozmawiać o nich; interesować się książkami,
- układać krótkie zdania, dzielić zdania na wyrazy, dzielić wyrazy na sylaby; wyodrębniać głoski w słowach o prostej budowie fonetycznej.

Katarzyna Pęczkowska - Psycholog